

Tuottavuusloikka ja energia

Näin lomakauden jälkeen on tapana kysyä työkavereilta ja tutuilta, miten kesä on mennyt. Tavallisin vastaus tänä kesänä taitaa olla että aika on kulunut sadetta pidellessä. Tätäkin kirjoitettaessa kuuluu ulkoa sateen ropina ja sadepisarat loihdivat renkaita pihalla oleviin lätäköihin. Oma kesäni on ollut ikimuistoinen monestakin syystä. Joukkoon on mahtunut niin mukavia kuin ikäviäkin yllätyksiä, tavoitteiden toteutumista, pettymyksiä ja läheltä piti-tilanteita. Mutta niistähän se ihmiselämän rikkaus muodostuu. On hienoa olla elossa ja olemassa.

Sähkön hinnan kannalta runsaat kesäsateet ovat olleet kuluttajan etu. Sähkön tukkuhinta ei ole miesmuistiin ollut näin pitkään alle yhden sentin lukemissa per kilowattitunti. Toisaalta myös kymmenen sentin tunteja on ollut viikoittain. Suuri vaihteluväli kertoo sähköntuotannon säätämisen vaikeudesta. Kun isoja perusvoimalaitoksia huolletaan tai otetaan muusta syystä pois tuotannosta, joudutaan kulutushuiput kattamaan kalliilla varavoimalla. Suuret päivittäiset hintavaihtelut lisääntyvät myös koska säästä riippuvien aurinko- ja tuulienergian tuotantomäärät kasvavat. Tämä on väistämätöntä, toteutuupa kyseenalaista mainetta omistuskuvioillaan niittänyt Pyhäjoen ydinvoimahanke tahi ei. Ne jotka odottavat Hanhikivi I:n laskevan sähkön hintaa, joutuvat katkerasti pettymään. Miljardi-investoinnin takaisinmaksu tapahtuu sähköä myymällä. Voittojen keruu alkaa ensimmäisestä käyttöpäivästä ja kestää vuosikymmeniä. Nähtäväksi jää, kuka viime kädessä sanelee hinnan jolla Fennovoima myy sähköä ulos ja miten hinta suhtautuu silloiseen markkinahintatasoon. Nykyistä halvempaa se tuskin on.

Vielä vuosi sitten laskin, ettei pörssisähköön siirtyminen kannata omassa taloudessani. Sähkön kulutus oli liian vähäistä ja vuorokausirytmisi sopi huonosti kulutuksen ohjailuun. Jälkiviisaus on parasta viisautta. Jos olisin tiennyt millainen kesä on tulossa, olisin päässyt tienaamaan pörssisähköllä muutaman kympin. Esimerkiksi käyttövesi olisi kannattanut lämmittää öljyn sijaan vesivaraajan yösähkövastuksella. Onneksi oman talouden sähkölasku on niin pieni ettei tämä virhearviointi kovin pahasti kirpaise. Näin on monella muullakin suomalaisella. Energiakustannus – eritoten taloussähkö, sähkölämmitys on asia erikseen – vie yksityistalouden tuloista yhä pienemmän osan. Kiitos tästä kuuluu energiapihelle kodinkoneille ja LED-valaistuksen yleistymiselle. Toki myös ihmisten ymmärrys energiankulutuksen ympäristövaikutuksista on lisääntynyt ja sähkön käyttöön tullut lisää harkintaa. Valot jäävät yhä harvemmin palamaan turhan takia.

Energiakustannusten pienuus suhteessa muihin kustannuksiin on huomattu muuallakin. Esimerkiksi valtiolla on 80000 työntekijää, joista noin 50000 on sijoittunut Senaatti-kiinteistöjen seinien sisäpuolelle. Heistä arviolta neljä viidesosa eli 40000 tekee toimistotyötä. Keskimääräisen valtion työntekijän palkka oli Taloussanomien toukokuussa julkaiseman selvityksen mukaan 3552 euroa kuukaudessa. Kun tähän lisätään sivukulut, päädytään 40000 työntekijän henkilöstömäärällä noin 2,5 miljardin euron vuosikustannukseen. Senaatin toimitilojen sähkö- ja lämpökustannus tälle henkilömäärälle on noin 15 miljoonaa euroa vuodessa ilman käyttäjäsähköä. Toisin sanoen Senaatti käyttää energiaan yhtä palkkaeuroa kohti huikeat 0,6 senttiä.

Energia kuluu kiinteistöissä työnteon mahdollistamiseen ja sisäolosuhteiden ylläpitämiseen. Sisäolosuhteilla taas on suuri vaikutus toimistotyön tuottavuuteen. Tutkimusten mukaan mm. yksistään kahden asteen lämpötilan nousu yli +21°C lämpötilasta vähentää työn tuottavuutta viisi prosenttia. Muita työn tuottavuuteen vaikuttavia tekijöitä lämpötilan ohella ovat mm. sisäilman raikkaus ja veto, sekä sairauspoissaolot.

Kuvitellaanpa tilanne, että ilmanvaihtoa parantamalla saavutettaisiin paremmat sisäolosuhteet ja Sipilän hallituksen tavoitteen mukainen viiden prosentin tuottavuusloikka. Se merkitsi valtiolle 127

miljoonan euron säästöä henkilöstökustannuksissa. Jos tuloksen saavuttaminen edellyttäisi vaikkapa 10 % energiankulutuksen kasvua, se nostaisi Senaatin energiakustannuksia noin 1,5 miljoonaa euroa. Valtio voittaisi silti 125,5 miljoonaa euroa vuodessa. Sillä maksaisi Senaatin energialaskun moneen kertaan. Tämän kuvitteellisen esimerkin valossa on hölmöläisen hommaa säästää energiaa sisäolosuhteiden kustannuksella. Tosin energian käytön kasvun myötä kasvaisivat myös hiilidioksidipäästöt, jolla silläkin on oma arvonsa.

Kyllähän insinöörit laskea osaavat. Tuottavuusloikan mittaaminen onkin sitten kinkkisempi juttu. Työn tuottavuus on kiinni monesta muustakin tekijästä kuin sisäilman laadusta. Näitä tekijöitä voivat olla esimerkiksi työpaikan henkinen ilmapiiri tai vaikkapa sää. Toisia sadekehi piristää, toisia masentaa. Loman päättyessä töihin paluu voi joko innostaa tai ahdistaa. Toivottavasti se ei kuitenkaan saa ketään hermoromahduksen partaalle, vaikka piileskelevää työmotivaatiota kuuleman mukaan jossakin päin kovasti etsiskelläänkin.

Oulussa 8.8.2015 Esa Halmetoja